

Kontrola exportu zboží dvojího užití

Vnitropodnikový program pro kontrolu vývozu

(Internal Compliance Program – ICP)

4. listopadu 2021

MINISTERSTVO
PRŮMYSLU A OBCHODU

Licenční správa
oddělení mezinárodních kontrolních režimů

DOPORUČENÍ KOMISE (EU) 2019/1318

ze dne 30. července 2019

**k vnitropodnikovým programům pro kontrolu vývozu
pro kontroly obchodu se zbožím dvojího užití
podle nařízení (ES) č. 428/2009**

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32019H1318&from=CS>

Obecná doporučení k přípravě ICP

- ➔ začít posouzením rizik s cílem určit konkrétní profil rizika obchodu se zbožím dvojího užití - **ZDU**
- ➔ uvědomit si, jaké činnosti by měl ICP postihovat
- ➔ ICP zaměřit na specifické podmínky společnosti
- ➔ pečlivě posoudit sortiment výrobků, zákaznickou základnu i obchodní činnost
- ➔ určit relevantní zranitelná místa a rizika

Základní prvky ICP:

1. Závazek vrcholného vedení zajistit dodržování předpisů
2. Organizační struktura, odpovědnost a zdroje
3. Odborná příprava a zvyšování informovanosti
4. Proces a postupy prověřování transakcí
5. Kontrola výkonnosti, audity, podávání zpráv a nápravná opatření
6. Vedení záznamů a dokumentace
7. Fyzická bezpečnost a bezpečnost informací

1. Závazek vrcholného vedení zajistit dodržování předpisů

Co se očekává?

- ➔ Jít příkladem při zajišťování dodržování předpisů a budovat firemní kulturu dodržování předpisů v oblasti kontroly obchodu se zbožím dvojího užití.

Jaké jsou příslušné kroky?

- ➔ Vypracovat prohlášení o závazcích společnosti, v němž bude uvedeno, že splňuje všechny právní předpisy EU a členských států týkající se kontroly obchodu se zbožím dvojího užití.
- ➔ Informovat o prohlášení o závazcích všechny zaměstnance (i ty zaměstnance, kteří nemají při kontrole obchodu se ZDU žádnou funkci) za účelem podpory kultury dodržování předpisů.

2. Organizační struktura, odpovědnost a zdroje

Co se očekává?

- ➔ Návaznost na vnitřní organizační strukturu (např. organizační schéma) - umožnění provádění vnitřních kontrol dodržování předpisů, určení a jmenování osoby (osob) s celkovou odpovědností za zajištění závazků při dodržování předpisů.

Jaké jsou příslušné kroky?

- ➔ Určení zaměstnanců provádějících kontrolu obchodu se ZDU, zohlednění právních a technických aspektů
- ➔ Určení alespoň jedné osoby zajišťující dodržování předpisů týkajících se obchodu se ZDU a zajištění v případě její nepřítomnosti převzetí úkolu stejně kvalifikovaným náhradníkem.

3. Odborná příprava a zvyšování informovanosti

Co se očekává?

- ➔ Zajištění, aby zaměstnanci provádějící kontrolu obchodu se ZDU znali všechny příslušné předpisy týkající se kontroly vývozu, jakož i vnitropodnikový program pro kontrolu vývozu a všechny jejich změny.

Jaké jsou příslušné kroky?

- ➔ Pravidelná odborná příprava všech zaměstnanců provádějících kontrolu obchodu se ZDU, zajištění aby měli znalosti zejména všech příslušných zákonů, předpisů, politik a kontrolních seznamů a všech jejich změn, jakmile je příslušné orgány zveřejní.

4. Proces a postupy prověřování transakcí

Co se očekává?

- ➔ Zavedení postupu pro vyhodnocení, zda transakce podléhá kontrolám obchodu se ZDU a pravidelné prověřování transakcí
- ➔ klasifikaci položek pro zboží, software a technologii,
- ➔ posouzení transakčních rizik, včetně kontrol s obchodem souvisejících míst určení, na která se vztahuje embargo, sankce nebo „citlivých míst určení a subjektů“
- ➔ prověřování deklarovaného konečného užití a zúčastněných stran
- ➔ prověřování rizika zneužití
- ➔ kontroly zboží dvojího užití neuvedeného na seznamu
- ➔ stanovení požadavků na licence a žádosti o licenci, dle potřeby, včetně činností v oblasti zprostředkování, přepravy a tranzitu a kontroly po vydání licence, včetně kontroly odesílání a dodržování podmínek povolení.

4. Proces a postupy prověřování transakcí

Jaké jsou příslušné kroky?

- ➔ Klasifikace zboží - určení toho, zda je toto zboží uvedeno na seznamu - porovnání technických vlastností určitého zboží se seznamem kontrolovaného zboží dvojího užití. (za kontrolu klasifikace od dodavatele/ dodavatelů odpovídá i nadále vývozce).
- ➔ „Citlivá místa určení a subjekty“ - nejen ta, na která se vztahuje embargo nebo sankce, ale i jiná místa určení, do nichž může být odesílání ZDU v konkrétních případech kritické, např. z důvodu šíření zbraní hromadného ničení, vojenského použití nebo obav týkajících se lidských práv
- ➔ Prověření, že zúčastněné strany (zprostředkovatelé, kupující, příjemce nebo koncový uživatel) nepodléhají omezujícím opatřením (sankcím)
- ➔ Prověřování deklarovaného konečného užití
- ➔ Prověřování rizika zneužití (příloha 2 - seznam otázek k prověřování zneužití
- ➔ méně obvyklé kontrolované druhy vývozu (např. vývoz prostřednictvím „cloudu“ nebo prostřednictvím osobních zavazadel osob) a opatření pro kontrolu obchodu se ZDU pro jiné činnosti, než je vývoz, tj. technická pomoc nebo zprostředkování.

5. Kontrola výkonnosti, audit, podávání zpráv a nápravná opatření

Co se očekává?

- ➔ Vypracování postupů přezkumu výkonnosti s cílem prověřit každodenní činnost v oblasti zajištění dodržování předpisů v rámci společnosti a zkontrolovat, zda jsou operace kontroly vývozu náležitě prováděny podle vnitropodnikového programu pro kontrolu vývozu.

Jaké jsou příslušné kroky?

- ➔ Stanovení mechanismů kontrol (i namátkových) jako součásti každodenních operací - sledování postupu obchodních kontrol - zajištění, že jakékoli protiprávní jednání bude zjištěno v rané fázi. Uplatnění zásady „čtyř očí“ - rozhodnutí o kontrole obchodu přezkoumávat a dvakrát kontrolovat

6. Vedení záznamů a dokumentace

Co se očekává?

- ➔ Postupy a pokyny pro uchovávání právních dokladů, pro vedení záznamů a pro sledovatelnost činností souvisejících s kontrolou obchodu se ZDU.

Jaké jsou příslušné kroky?

- ➔ Ověření právních požadavků na vedení záznamů (doba uložení, rozsah dokumentů atd.) v příslušných právních předpisech

7. Fyzická bezpečnost a bezpečnost informací

Co se očekává?

- ➔ Vytvoření souboru vnitřních postupů, zajišťujících předcházení neoprávněnému přístupu ke ZDU ze strany zaměstnanců, poskytovatelů, dodavatelů nebo návštěvníků či jeho zcizení těmito osobami.

Jaké jsou příslušné kroky?

- ➔ Fyzická bezpečnost - ZDU zabezpečeno proti neoprávněnému zcizení zaměstnanci nebo třetími osobami
- ➔ Bezpečnost informací - zabezpečené uchovávání kontrolovaného softwaru nebo technologie dvojího užití v elektronické podobě a přístup k nim, včetně antivirových kontrol, šifrování souborů, auditních stop a protokolů, kontroly přístupu uživatele a firewallu

Varovné signály

Výrobek (výrobky)

- ➔ stále ve vývoji
- ➔ vlastnosti jsou z technického hlediska lepší než vlastnosti zavedených výrobců
- ➔ zákazník požádal o neobvyklé přizpůsobení standardního výrobku nebo žádosti o změnu vzbuzují obavy ohledně potenciálního použití přizpůsobeného výrobku,
- ➔ výrobek má známé dvojí užití, tj. i pro zbraně hromadného ničení, vojenské nebo citlivé použití,

Varovné signály

Konečné užití a konečný uživatel

- ➔ zákazník je nový a znalosti o něm jsou neúplné nebo nekonzistentní nebo je obtížné najít informace o zákazníkovi v otevřených zdrojích,
- ➔ deklarovaný konečný uživatel je obchodní společností, distributorem nebo sídlí v zóně volného obchodu, takže nemusí být jasné, kde nakonec výrobek/výrobky skončí,
- ➔ konečný uživatel je spojen s vojenským, obranným průmyslem nebo vládním výzkumným orgánem a deklarované konečné užití je civilní,
- ➔ zdá se, že zákazník není s výrobkem a jeho vlastnostmi obeznámen (např. zjevně postrádá technické znalosti),
- ➔ zákazník požaduje výrobek, který se zdá z hlediska zamýšleného použití splňovat neúměrně náročná technická kritéria,
- ➔ kontaktní informace v poptávkách (např. telefonní čísla, e-mail a adresy) se nacházejí v jiných zemích než uvedená společnost, nebo v průběhu času k takové změně došlo,

Varovné signály

Konečné užití a konečný uživatel

- ➔ společnost má zahraniční název (např. v jazyce, který je v zemi, v níž se nachází sídlo, neočekávaný),
- ➔ na internetových stránkách společnosti chybí obsah ve srovnání s tím, co lze běžně nalézt na internetových stránkách legitimní společnosti,
- ➔ zákazník se zdráhá poskytnout informace o konečném užití zboží (např. prostřednictvím prohlášení konečného uživatele), poskytnout jasné odpovědi na obchodní nebo technické otázky, které jsou při běžných jednáních obvyklé, nebo poskytnout prohlášení konečného uživatele,
- ➔ s ohledem na běžnou hospodářskou činnost zákazníka nebo na náročné technické parametry dotyčného zboží zákazník uvádí nepřesvědčivé vysvětlení, proč dané zboží požaduje,

Varovné signály

Odeslání

- ➔ neobvyklý režim odeslání, balení nebo označování, odmítnuty Incoterms pro odeslání, zapečetění kontejnerů/nákladních automobilů a potvrzení o převzetí zboží příjemcem/koncovým uživatelem,

Varovné signály

Finanční a smluvní podmínky

- ➔ nezvykle příznivé platební podmínky, vyplacení nepřiměřené vysoké ceny, plná platba předem nebo záměr okamžité plné platby v hotovosti,
- ➔ platba je provedena jinými stranami, než je zákazník nebo deklarovaní zprostředkovatelé, a je poskytnuta jinou cestou než výrobky,
- ➔ jsou odmítnuty běžné služby instalace, odborné přípravy nebo údržby,
- ➔ místo pro instalaci je oblast, která je pod přísným bezpečnostním dohledem nebo se nachází v oblasti, do níž je přístup přísně omezen,
- ➔ místo pro instalaci je neobvyklé s ohledem na obor činnosti vývozce nebo je neobvyklé s ohledem na druh instalovaného zařízení,
- ➔ jsou kladeny mimořádné požadavky na zachování důvěrnosti informací o konečných místech určení nebo o zákaznících či o specifikaci zboží,
- ➔ jsou vznášeny požadavky na neúměrný počet náhradních dílů nebo vývozce nejeví zájem o jakékoli náhradní díly.

Děkuji za pozornost

Svatopluk Leitgeb

oddělení mezinárodních kontrolních režimů

www.mpo.cz

dual@mpo.cz

MINISTERSTVO
PRŮMYSLU A OBCHODU

Licenční správa
oddělení mezinárodních kontrolních režimů